

מאמר

בסוכות תשבו – ה'תשל"ז

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא לאור לחג הסוכות, ה'תשע"ז

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבע לבריאה

מאה וחמישים שנה להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה„צמח צדק“

לזכות

הרה"ת ר' שמואל חיים דוד בן חי' שרה

זוגתו מרת גיטל בת לובא מיכלא

ולזכות כל יוצאי חלציהם

שיחיו לאריכות ימים ושנים טובות ובריאות

ולשנת הצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיו

ברוב טוב גשמי ורוחני ומתוך שמחה וטוב לבב

פישר

לפי רוחו, אבל צד השוה הוא שצריכים להיות הדבורים יוצאין מן הלב שאז נכנסים ללב השומע.

כן להוסיף אשר מדרכי התעמולה הכי מצליחים הוא להיות דוגמא חי לענין והנהגה אודותו מדברים.

ג) מהו ההפרש בין ישועה להצלחה, שמבקשים ע"ד שניהם בהלל, עיין במפרשי התני"ך שם.

התקוה חזקה שכאמור לומד בהתמדה ושקידה והלימוד הוא כהוראת חכמנו ז"ל לימוד המביא לידי מעשה בקיום המצות בהידור, והשי"ת יצליחו.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

©

Published and Copyright 2016 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5777 • 2016

Printed in the United States of America

הדבורים יוצאין מן הלב שאז נכנסים ללב השומע: ראה ס' הישר לר"ת שי"ג. הובא בשל"ה
סט, א.

ישועה להצלחה .. בהלל: תהלים קיח, כה.

כהוראת חכמנו ז"ל לימוד המביא לידי מעשה: קידושין מ, ב. וש"נ.

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

הוספה

א

בי"ה. כ"ח סיון תשי"ג
ברוקלין

האברך ... שי

שלום וברכה!

בטח קבל מכתבי בזמנו. ולפלא שאין שומעים מפעולתו בעצמו ומפעולתו על אחרים בנוגע להפצת המעיינות חוצה ולהכנסת אברכים בחורים וילדים משאר החוגים לדי אמות של תורת החסידות שהדרך הישרה לזה הוא ע"י שמכניסים אותם לדי אמות של ישיבת תומכי תמימים אשר במחנם הטי. וואָס קומט אַרויס פון די תירוצים אַז דער בפועל ממש פעלט.

בברכה לת"ת ביראת שמים

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
המזכיר

ב

בי"ה, ה' שבט תשכ"ב
ברוקלין

האברך ... שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו ושאלותיו:

(א) התחזקות בלימוד התורה וכו'

כבר הבטיחונו חכמנו ז"ל יגעת ומצאת, ז.א. אשר בו הדבר תלוי וילמוד באופן אשר התורה קוראת לזה יגיעה ובודאי תקוים ההבטחה, ומצאת.

(ב) מהי הדרך להשפיע על בן אדם עניינים דתיים וכו'

מובן שזהו תלוי בתכונת נפשו, ידיעותיו וכו', ובלשון חכמנו ז"ל, לדבר

ב

הבטיחונו חכמנו ז"ל יגעת ומצאת: מגילה ו, ריש ע"ב.
ובלשון חכמנו ז"ל, לדבר לפי רוחו: ראה ספרי ופרש"י פינחס כז, יח. הקדמת התניא.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת חג הסוכות הבעל"ט — הננו מוציאים לאור (בהוצאה חדשה ומתוקנת) מאמר ד"ה בסוכות תשבו גו' שנאמר בהתוועדות י"ג תשרי ה'תשל"ז (לפני ארבעים שנה), הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

מוצש"ק פ' האזינו, י"ג תשרי, ה'תשנ"ז,
מאה וחמשים שנה להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"
ברוקלין, נ"י.

ח) **וזהו** כללות הענין דמצות סוכה, שבאה בהמשך לעבודה דיוהכ"פ ולפנ"ז עוד בר"ה, אלא שאז¹⁰⁸ היתה העבודה בבחי' שמאלו תחת לראשי¹⁰⁹, באופן של העלאה מלמעלה למעלה, ולאח"ז מתחילה העבודה וההמשכה וההשפעה באופן דימינו תחבקני¹⁰⁹ (שזהו ענין הסוכה, שקשור עם עננא דאהרן¹¹⁰, שהו"ע החסד¹¹¹ דאזיל עם כולהו יומין¹¹²), במשך שבעת ימי הסוכות. ומזה נמשך גם בנוגע לשבעים אומות העולם, ע"י הקרבת שבעים הפרים¹¹³, והיינו, שלאחרי שבר"ה הי' הענין דידיבר עמים תחתינו ולאומים תחת רגלינו¹¹⁴ באופן דמלמטה למעלה, נעשה בחג הסוכות הענין דהללו את הוי' כל גוים שבחווהו כל האומים כי גבר עלינו חסדו¹¹⁵ (לאחרי העבודה דר"ה ויוהכ"פ). ועד שנמשך בפועל בענין והיו מלכים אומניך ושרותיהם מניקותיך¹¹⁶, בקרוב ממש, בביאת משיח צדקנו [שאז יהי' בחג הסוכות ענין של בחינה לכל אומות העולם כו' (כמ"ש בהפטרה דסוכות¹¹⁷), וכמבואר בארוכה גם בש"ס¹¹⁸ שהקב"ה יבחן את אוה"ע עי"ז שיאמר להם מצוה קלה יש לי ושמה סוכה לכו ועשו אותה, והקב"ה מקדיר עליהם חמה וכו', ועי"ז רואים שבנ"י הם אלו שמנצחים כו', והקב"ה מגין עליהם ומציל אותם מזרם וממטר¹¹⁹], ויקויים היעוד והיתה להוי' המלוכה¹²⁰, ואז אהפוך אל עמים גוי' לעבדו שכם אחד¹²¹, והיינו שגם אז יהיו עמים, אלא שיהפכו לעבדו שכם אחד, ובמילא יהיו בבחי' מלכים אומניך ושרותיהם מניקותיך, ואילו בנ"י יהיו לך לבדך ואין לזרים אתך, וענינם של הזרים יהי' באופן שעמדו זרים ורעו צאנכם¹²², בקרוב ממש, בביאת משיח צדקנו.

תוכן המאמר

חג הסוכות הוא המשך ומסובב ותוצאה מיוהכ"פ (ור"ה) – שהרי בסוכה נמשך ומתגלה ענן הקטורת דיוהכ"פ בקדש הקדשים.
ובהקדים – שבענין הקטורת מודגשת מעלת נשמות ישראל דוקא אפילו לגבי מלאכים, שהרי בנוגע לקטורת נאמר וכל אדם (אפילו אותן שכתב בהם ודמות פניהם פני אדם – מלאכים) לא יהי' באוהל מועד.
וכפי שמבאר בעל ההילולא מ"ש והחיות נושאות את הכסא, שאפילו ענין הכסא, שקאי על מדת המלכות, הוא מובדל ומרומם מהשגתם, שלכן כמו משא יחשב להם (כמו עבד שחוטב עצים), מצד ריחוק הערך שלהם לספירת המלכות, ועאכו"ל בערך האדם היושב על הכסא; ואילו בנ"י – אתם קרויין אדם, ע"ש אדמה לעליון, ודוקא ביחס אליהם שייך ענין המלכות, כיון שיש להם איזה ערך אל המלך. ועוד זאת, שלבנ"י נמשך מבחי' שלמעלה גם מאדם העליון שעל הכסא – שזהו"ע ואתא מרבבות קודש, שבחי' קודש מלה בגרמי נמשכת לכל אחד מישראל ע"י תומ"צ. אלא שהמשכה זו צריכה להיות באופן שהעולם יוכל לקבל ולהכיל אותה, שלכן יש בכל מצוה שיעור מצוצמם כו'.
וכן הוא בענין הסוכה, שהענין דסוכה אחת (שבה ראוים לישב כל ישראל), שקשורה עם בחי' היחידה שבנפש, ובה נמשך בחי' האזרח בישראל, מה שאני עתיד להזריח בתוך ישראל ובפנימיותם לעתיד לבוא – הרי זה באופן של התיישבות (תשבו), ונמשך בהתחלקות הזמן – שבעת ימים, ובאופן שמהם באים ליום השמיני עצרת תהי' לכם, יהיו לך לבדך ואין לזרים אתך.

- 108) ראה ד"ה בסוכות תשבו באוה"ת אמור ס"ע קפ ואילך. וש"נ.
109) שה"ש ב, ו.
110) זח"ג קג, ב. סידור עם דא"ח רנו, א ואילך.
111) ראה שמו"ר פ"ה, י.
112) ראה זהר שם, א"ב. קצא, א"ב. עץ חיים שער כה (שער דרושי הצלם) דרוש ב. פרי עץ חיים שער הסוכות פ"א. שער מאמרי רשב"י פ' יתרו תרומה ואמור. לקו"ת האזינו עו, ב. ועוד.
113) ראה סוכה נה, ב.
114) תהלים מז, ד.
115) תהלים קיז, א"ב. וראה ד"ה הללו את ה' כל גוים במאמרי אדה"ז תקס"ט ע' רצא ואילך. אוה"ת סוכות ע' א'תשסד ואילך.
116) ישע"י מט, כג.
117) זכרי' יד, טז"ט.
118) ע"ז ג, א.
119) ראה ישע"י ד, ו (בנוגע לסוכה).
120) עובדי' א, כא.
121) צפני' ג, ט. וראה רמב"ם הל' מלכים ספ"א.
122) ישע"י סא, ה.

יש בחי' זו בכל אחד מישראל⁹⁴, ובשלימות, ועד שיש לה גם השפעה כו', ועאכו"כ כשבאים זה עתה מהעבודה דאחת בשנה] — הנה גם עכשיו האזרח (לשון יחיד) ישבו בסוכות (לשון רבים⁹⁵), והיינו, שאע"פ שהסוכה מצד עצמה היא מקיף, בחי' סובב כל עלמין ולמעלה יותר (כמו בחי' האזרח שבנשמה, ועד"ו למעלה), מ"מ, הרי זה באופן דתשבו, באופן של התיישבות, וכהמשך הכתוב⁹⁶ למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בניי בהוציאי אותם מארץ מצרים, היינו, שנמשך באופן של ידיעה⁹⁶ (שהו"ע ההתקשרות⁹⁷), ועד לתכלית השלימות שבענין הידיעה. וכיון שההמשכה צ"ל מלמעלה למטה עד למטה ממש, לכן נאמר בסוכות תשבו שבעת ימים, היינו⁹⁸, שנמשך בהתחלקות הזמן, ועד שכולל את כל הענינים שיש בזמן, שזהו שבעה ימים, באופן שכל יומא ויומא עביד עבדתי⁹⁹, ובכל אחד מהם נמשך הענין דבסוכות תשבו. ואח"כ נכללים כל שבעת ימי החג עם שמע"צ — שזהו החידוש לגבי שבעת ימים דחג המצות, שבחג הסוכות יש גם ההוספה דביום השמיני עצרת גו'¹⁰⁰, שאע"פ שמבואר בתושבע"פ¹⁰¹ שעצרת הוא רגל בפ"ע¹⁰², הנה גם בהיותו רגל בפ"ע הרי הוא בא בתור שמיני, שמורה שנוסף על שייכותו לשבעת הימים, הרי הוא בא בהמשך אליהם, שמיד לאחרי השבעה בא השמיני [בדוגמת ענין היובל, שבא לאחרי שנחתם בשלימות ההיקף דשבע שמיטות. ועד"ו בנוגע לחג השבועות, שלאחרי שבעה שבועות תספר לך¹⁰³, ובאופן דתמימות¹⁰⁴, שמורה על שלימות ענין ההיקף, אזי בא יום החמישים (כמבואר בכ"מ הן בנוגע לדין בהלכה בנגלה, והן בנוגע לפנימיות הענינים ע"פ תורת הקבלה והחסידות)], ודוקא עז"נ ביום השמיני עצרת תהי' לכם (ע"ד מ"ש¹⁰⁵ ולקחתם לכם, ועד"ו בשאר המצוות שהובדלו בכך שבהם נאמר הלשון לכם¹⁰⁶), כדאיתא במדרש¹⁰⁶ שזהו"ע יהיו לך לבדך ואין לזרים אתך¹⁰⁷, כמבואר בארוכה בכ"מ.

94 לקו"ת שמע"צ שם. וראה גם סה"מ תרכ"ט ע' שעו. ע' שפג. סה"מ תרל"ה ח"ב ע' נתנ. סד"ה בסוכות תשבו תרס"ד (סה"מ תרס"ד ע' קסד). תרצ"ד (סה"מ תשי"א ע' 58). ועוד.
95 ראה גם סה"מ תרח"ץ ע' טו.
96 ראה ב"ח אורח רסתרכ"ה.
97 ראה תניא ספ"ג.
98 ראה גם סד"ה בסוכות תשבו תרצ"ב. הישי"ת (סה"מ תרצ"ב ע' עז. הישי"ת ע' 58).
סד"ה הנ"ל תש"ד (סה"מ תש"ד ע' 36 ואילך).
99 זח"ג צד, ב.
100 פינחס כט, לה.
101 ראה סה"מ תרכ"ט ע' שפז.
102 סוכה מח, רע"א.
103 פ' ראה טז, ט"י.
104 אמור כג, טו.
105 שם, מ.
106 ראה שמור"ר פט"ו, כג. וראה ריש וסוף ד"ה ביום השמע"צ בסה"מ עת"ר ע' מח. ע' ס; תש"ד ע' 43. ע' 47; תש"ט ע' 69. ע' 73 (הא'); הישי"ת ע' 71. ע' 82.
107 משלי ה, יז.

**בס"ד. י"ג תשרי (הילולא דכ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע),
אור לערב חג הסוכות, ה'תשל"ז
(הנחה בלתי מוגה)**

בסוכות תשבו שבעת ימים (ולאח"ז ממשך) כל האזרח בישראל ישבו בסוכות¹. וידוע הדיוק בזה, שבכללות ענין הסוכה מצינו לכאורה דבר והיפוכו², שהרי דין הסוכה הוא שצ"ל דוקא דירת ארעי (שזהו לעיכובא מן התורה)³, וביחד עם זה נאמר (בסוכות) תשבו, באופן של התיישבות, ועד שבסוכה גופא הדין הוא שכל הענינים שהאדם עושה בדירת קבע במשך כל השנה, הנה בשבעת ימי הסוכות צריך לעשותם דוקא בסוכה⁴, אע"פ שהסוכה היא דירת ארעי. ובלשון החסידות הרי זה הדיוק הידוע של רבותינו נשיאינו (החל מרבינו הזקן והרב המגיד)⁵, שסוכה הו"ע המקיף, וביחד עם זה נאמר (בסוכות) תשבו, שצ"ל דוקא באופן של התיישבות, והרי ענין ההתיישבות קשור דוקא עם ענין הפנימיות. גם צריך להבין מ"ש (בהמשך וסיום שלאח"ז) כל האזרח בישראל ישבו בסוכות, מהו הענין החדש שמוסיף כאן, שלאחרי שאומר בסוכות תשבו שבעת ימים, שקאי על כל בניי, ממשך ומוסיף שהאזרח בישראל ישבו בסוכות. וגם צריך להבין, שבתחלה נאמר בסוכות תשבו שבעת ימים, היינו, שיש בזה הגבלת זמן של שבעת ימים [שכולל את כל ההיקף (בלשון הרשב"א⁶ וחוקרי ישראל) — שלימות ההיקף בימים שנשלם ביום השבת (וכמו שלימות ההיקף בשנים, בשנת השמיטה, וכן לאחרי שבע שמיטות, בשנת היובל, כדאיתא במדרש⁷ כל השביעין חביבין כו' בשנים שביעי חביב כו' בשמיטין שביעי חביב כו' בימים שביעי חביב כו'. ועד שכמו שהוא בזמן, כן הוא גם בנפש — שבעה

1 אמור כג, מב.
2 ראה גם רד"ה בסוכות תשבו תרצ"ד (סה"מ תשי"א ע' 50). תשל"ח (תו"מ סה"מ תשרי ע' קלד).
3 משנה וגמרא ריש מסכת סוכה.
4 ראה סוכה כח, ב. שו"ע ודאדה"ז אור"ח רסתרל"ט.
5 ראה רד"ה לולב וערבה תרס"ו. רד"ה בסוכות תשבו תרס"ז (המשך תרס"ו ע' לה. ע' שסד). רד"ה הנ"ל תרפ"ט (סה"מ תרפ"ט ע' מג). תרצ"ב. הישי"ת (סה"מ תרצ"ב ע' 58). תרצ"ד (סה"מ תש"ד ע' 31).
6 ראה רד"ה בסוכות תרפ"ט, תרצ"ב והישי"ת שם.
7 ראה רד"ה בסוכות תרצ"ב. הישי"ת שם. תש"ד שם.
8 שו"ת ח"א ס"ט.
9 ויק"ר פכ"ט, יא.

דורות עד למשה רבינו שהי' דור השביעי¹], משא"כ גבי האזרח בישראל נאמר ישבו בסוכות (סתם), ללא הגבלת זמן.

ב) והענין בזה, דהנה, כללות ענין הסוכות בא בתור המשך ומסובב ותוצאה מיום הכיפורים וראש השנה שלפנ"ו. וכמובן גם ממ"ש במדרש¹⁰ בנוגע לנטילת ד' מינים בחג הסוכות, זמן שמחתנו, משל לשנים שנכנסו אצל הדיין ולית אנן ידעין מאן הוא נוצח כו', כך כו' בר"ה לית אנן ידעין מאן נצח, אלא במה שישראל יוצאין כו' ולולביהן ואתרוגיהן בידן, אנו יודעין דישראל אינון ניצוחיא (שזכו בדין), והיינו, שהזכי' בדין היתה כבר בר"ה ועאכו"כ ביוהכ"פ [ויתירה מזה, שעוד לפני התחלת הדין בטוחים בני' ויודעים בוודאות שזוכין בדין, כדאיתא בטורי' איזו אומה כאומה זו שיודעת אופי' של אלוקי' כו', שישראל יודעין שהקב"ה יעשה להן נס כו', שכבר בר"ה נכתבים לאלתר בספרן של צדיקים גמורים¹²], אלא שהפרסום בעולם של כל הענינים שהיו בר"ה (שאו היו בכסה¹³), הרי זה נעשה בחג הסוכות (ליום חגנו¹³), שאז יודעין דישראל אינון ניצוחיא, היינו, שנצחו בכל הענינים דחודש השביעי, כדאיתא במדרש¹⁴ שהוא משובע (שביעי מלשון שובע) בכל, הן בענינים הרוחניים והן בענינים הגשמיים, ועד לטוב הנראה והנגלה בכל ענינים אלו. וזהו גם הרמז שיש בסוכה על עניני ר"ה ויוהכ"פ. דהנה ידוע שבסכך הסוכה (שנקראת ע"ש סככה¹⁵) נרמזים מאה הקולות שבתקיעת שופר דר"ה¹⁶ (שמצות היום בשופר¹⁷), שנחלקים לס' תקיעות, כ' שברים וכ' תרועות, אותיות סכך¹⁸. וכללות ענין הסוכה שהוא בדוגמת ענני הכבוד [כהדעה בגמרא¹⁹ שמביא רבינו הזקן לפס"ד בשו"ע²⁰, וכ"ה בפירש"י עה"ת²¹], ה"ז נמשך מענין הקטורת דיוהכ"פ²², שזו היתה העבודה המיוחדת דיוהכ"פ במקום המיוחד דקדש הקדשים, ששם הי' נכנס הכהן גדול (המקודש שבישראל, קדה"ק שבנפש) ביוהכ"פ, אחת בשנה²³, להקטיר קטורת (ובקטורת גופא) דקה מן הדקה²⁴, והסדר בזה,

- 10) שם פ"ל, ב.
11) או"ח סתקפ"א. מירושלמי ר"ה פ"א ה"ג.
12) ראה ר"ה טז, ב.
13) תהלים פא, ד. וראה לקו"ת ר"ה נד, ד. סידור עם דא"ח רלה, ב. המשך תרס"ו ע' לב. ועוד.
14) ויק"ר פכ"ט, ח.
15) ראה רש"י סוכה יב, א (ד"ה כשרין).
16) שם ב, א (ד"ה ושחמתה).
17) שו"ע או"ח סתקפ"ו ס"א.
18) ר"ה כו, ב.
19) תורת לוי יצחק ע' שג.
20) סוכה יא, ב.
21) או"ח סתרכ"ה.
22) אמור כג, מג.
23) עטרת ראש שער יוה"כ לו, סע"א ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי סוכות ע' א'רמד. המשך וככה תרל"ז פפ"ד.
24) תצוה ל, י.

במציאותו. וזהו גם מה שרוב המצוות יש להן שיעור מצומצם⁷⁸, כמו במצות סוכה שצ"ל ז' טפחים ומשהו⁷⁹, ועד"ז בנוגע לד' המינים, כל אחד מהם בשיעורא דילי'. ועד שכן הוא גם בענין השופר דר"ה, שאע"פ שבא מקלא פנימאה דלא אשתמע⁸⁰, שממשיך ממרחב י"ה⁸¹, מרחב העצמי⁸², הרי זה צריך להתחיל מקרן של בהמה⁸³ למטה מטה, ודוקא בשיעור מצומצם, שיאחזנו בידו ויראה לכאן ולכאן⁸⁴. ועד"ז בנוגע לקטורת דיוהכ"פ, שצ"ל י"א סממנים דוקא⁸⁵. ועד"ז בכללות ענין התורה ומצוותי'. ועד שגם קיום מצות לימוד התורה היא דוקא ע"י הבנה והשגה בשכלו, שהרי התורה לא בשמים היא⁸⁶, אלא צריך לפסוק הדין למטה כפי שמתקבל בשכלו, היינו, בשכל שבנשמתו כפי שמלוכשת בגופו.

ז) ועפ"ז יובן גם ממ"ש בסוכות תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסוכות. והענין בזה, דהנה, ממ"ש כל האזרח בישראל ישבו בסוכות, למדים בגמרא⁸⁷ שכל ישראל ראויים לישב בסוכה אחת [וע"ד משנת"ל בארוכה בענין אתם נצבים היום כולכם⁸⁸ (שקורין לעולם קודם ר"ה⁸⁹)], שכל פרטי המדרגות שבישראל, מראשיכם שבטיכם עד חוטב עציך ושואב מימך⁸⁸, נצבים כולכם, לאחדים כאחד⁹⁰], והיינו, שעצם ענין הסוכה היא סוכה אחת, כיון שנמשכת מענין הקטורת דאחת בשנה יכפר⁹¹, שקשור עם בחי' היחידה שבנפש⁹¹, ולכן, כל ישראל ראויים — מצד מעמדם ומצבם וחשיבותם, וגם מצד הענין דמצות סוכה — לישב (באופן של התיישבות) בסוכה אחת. וזהו גם ממ"ש כל האזרח בישראל ישבו בסוכות, כמבואר בלקו"ת⁹² שהאזרח הוא לשון עתיד (כי הא' שבראש התיבה מורה על שימוש הפעולה להבא⁹³), כלומר, מה שאני עתיד להזריח בתוך ישראל ובפנימיותם לעתיד לבוא [והיינו, שלעתיד לבוא יזרח בגילוי, אבל גם עכשיו

- 78) תניא אגה"ק ס"י (קטו, א).
79) ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בד"ה מאימתי קורין את שמע תרמ"ב (סה"מ תרמ"ב ע' רפ).
80) ראה לקו"ת דרושים ר"ה נח, ד.
81) תהלים קיח, ה.
82) המשך מן המיצר תרצ"ו פ"ה (סה"מ תרצ"ו ע' 154). ובכ"מ.
83) ראה ר"ה כו, ב. לקו"ת שם נט, ב.
84) ר"ה כו, א.
85) כריתות ו, א. ירושלמי יומא פ"ד ה"ה.
86) נצבים ל, יב. וראה ב"מ נט, ב.
87) סוכה כז, ב.
88) ר"פ נצבים.
89) תוס' מגילה לא, סע"ב. רמב"ם הל' תפלה פי"ג ה"ב. תוס' או"ח סתכ"ח ס"ד. וראה לקו"ת ר"פ נצבים.
90) לקו"ת שם.
91) ראה עטרת ראש שער יוהכ"פ פ"ב ואילך. ובארוכה ברכת ערב יוה"פ תשמ"ז ס"ב ואילך (התוועדות תשמ"ז ח"א ע' 113 ואילך).
92) דרושים לשמע"צ פח, ג.
93) שם ראה יח, א.

קודש, קודש מלה בגרמי⁶⁶, שמוכדל אפילו מבחי' אדם העליון, ומשם היא ההמשכה שכללותה היא ע"י אותיות, מלשון אתא בקר⁶⁷, כפי שמבאר אדמו"ר מהר"ש (במאמר הנ"ל⁶⁸ ובכ"מ) מ"ש ואתא (מרכבות קודש), פ"י, א"ת הם כללות האותיות מאל"ף עד תי"ו, וענין הא' השני שבתוכה ואתא* קאי על אלופו של עולם, והיינו, שע"י כללות האותיות מאל"ף ועד תי"ו (שזוהי התחלת תיבת אתא), נמשך מאלופו של עולם (אתא) ברכבות קודש, ועד שנמשך לכל אחד מישראל, שע"י שמקיים מצוה, נעשה צוותא וחיבור⁷⁰ עם אלופו של עולם (ולמעלה יותר), וע"י שלומד תורתו, נעשה יחוד נפלא שאין יחוד כמוהו⁷¹, ועד שישראל אורייתא וקוב"ה נעשים כולא חד⁷².

(ו) **והנה** המשכה זו היא מן הקצה אל הקצה (ולמעלה מזה), שמבחי' רבבות קודש נמשך (אתא) בעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה הימנו, היינו, שדוקא נשמה בגוף, ע"י שמקימת מצוה למטה בעינים גשמיים, ולומדת תורה בהיותה במעמד ומצב שלמצרים ירדתם³⁴, מצרים מלשון מיצר וגבול⁷³, שהו"ע הגוף, ועאכו"כ כפי שנמשך אח"כ בעקבתא דמשיחא שאז הענין דמצרים הוא באופן שמצרים לישראל⁷⁴ (דאָס מאַכט איינג אידישקייט), ואעפ"כ עומדים ומתגברים על כל הנסיונות, ולומדים תורה ומקיימים מצוות עד לאופן שלמעלה ממדידה והגבלה, בכל מאדך⁷⁵ (עכ"פ מאד שלך, שמעורר וממשיך בחינת מאד שלמעלה⁷⁶), וע"י נמשך מבחי' רבבות קודש (ולמעלה יותר) — ע"י אדם העליון ועד ע"י הכסא — עד לעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו, ונעשה לו ית' דירה בתחתונים⁷⁷. ולכן צריכה להיות המשכה זו באופן שהעולם יוכל לקבל ולהכיל אותה, והיינו, שהדבר הגשמי שבו נעשית המצוה ישאר

(* כ"ה (ואתא בא', ולא ואתה בה' כבספרים שלנו) בכמה כת"י הספרי (נ"י. תשכ"ט), וביל"ר כאן, ובמפרשי התנ"ך לישע"י כא, יב. ועוד. ועפ"ז יומתק דרשת הספרי כאן שהוא לשון ארמי, וכדלקמן⁶⁹ ויתא ראשי עם.

- (66) זח"ג צד, ב.
 (67) ישע"י כא, יב. וראה תו"א מקץ מב, ב. לקו"ת במדבר יא, ג. שה"ש לג, ג. ובכ"מ.
 (68) סה"מ תרכ"ו שם ע' רעא. אוה"ת שם ע' א'תקעד. מאמרי אדה"ז שם ע' מא.
 (69) ברכה שם, כא.
 (70) לקו"ת בחוקותי מה, ג.
 (71) תניא פ"ה.
 (72) ראה זח"ג עג, א.
 (73) תו"א יתרו עא, ג. ובכ"מ.
 (74) ב"ר פט"ז, ד.
 (75) ואתחנן ו, ה.
 (76) ראה תו"א מקץ לט, ד.
 (77) ראה תניא פל"ו.

שהי' ממתין עד שנתמלא הבית כולו עשן²⁵, שזהו ענן הקטורת, עליו נאמר²⁶ כי בענן אראה על הכפורת, ומענן זה כפי שהוא בקדש הקדשים, נמשך בגלוי בעולם בענין הסוכה הקשורה עם ענני הכבוד. ומכל זה מובן שחג הסוכות הוא המשך ומסובב ותוצאה מר"ה ויוהכ"פ.

(ג) **ויובן** הענין בהקדם מ"ש בנוגע לקטורת, וכל אדם לא יהי' באוהל מועד²⁷, ואיתא בירושלמי²⁸ אפילו אותן שכתב בהן²⁹ ודמות פניהם פני אדם, לא יהיו באוהל מועד, והיינו, שאפילו המלאכים, עד למלאכים הכי עליונים, שהם החיות³⁰ הנושאות את הכסא³¹ (המרכבה³²), הנה בשעה שהכהן מקטיר את הקטורת (אפילו בכל השנה, ועאכו"כ הקטורת המיוחדת דקה מן הדקה דיוהכ"פ), גם הם לא יהיו באוהל מועד. וענין זה מוסיף הבנה עמוקה במעלת נשמות בני דוקא, וע"ד שמצינו בנוגע ללוחות הראשונות שניתנו לבני דוקא, אע"פ שהי' קס"ד אצל המלאכים (דעם היותו קס"ד בלבד, הרי זה קס"ד של מלאכים) שכיון שהתורה היא חמדה גנוזה כו', לכן צ"ל תנה³³ הודך על השמים³⁴, ועד"ז ועאכו"כ בנוגע ללוחות אחרונות שניתנו (ביוהכ"פ³⁵) ע"י עבודת בני — עבודת התשובה (שהיא כללות ענין המצוות, שלכן נאמר עלי³⁶ כי המצוה הזאת וגו', כמבואר בלקו"ת³⁷ בשם הרמב"ן³⁸), שהיא היפך כל הסדרים והיפך כל סדר ההשתלשלות³⁹ (ובמילא הרי זה היפך כל ענין המלאכים כו'), שעל ידה באים בשעתא חדא וברגעא חדא⁴⁰ מן הקצה אל הקצה, והרי אין לך מן הקצה אל הקצה (ועד למעלה מגדר של קצוות) גדול יותר מזה שאצל נברא נעשה מעמד ומצב דהרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה⁴¹, עד לתכלית השלימות שבזה — הרי בודאי שגדלה מעלתם לגבי המלאכים כו'.

- (24) יומא מה, א.
 (25) שם נב, ב.
 (26) אחרי טז, ב.
 (27) שם, יז.
 (28) יומא פ"א ה"ה. פ"ה ה"ב. וראה אוה"ת ויקרא ח"ג ע' תתכו.
 (29) יחזקאל א, י.
 (30) רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ב ה"ז. וראה לקו"ת ח"ד ע' 1153 ובהערה 19.
 (31) ראה שמו"ר ספכ"ג. במדב"ר ספי"ד ובפירוש ידי משה שם.
 (32) רמב"ן תשא לב, א. ועוד.
 (33) תהלים ח, ב.
 (34) שבת פח, ב.
 (35) תענית כו, ב במשנה ובפרש"י. גמרא שם ל, ב.
 (36) נצבים ל, יא.
 (37) נצבים מה, ג.
 (38) עה"פ. ראשית חכמה שער התשובה פ"א — בשם הרמב"ן.
 (39) לקו"ת דרושים לשבת שובה סה, א. ובכ"מ.
 (40) זח"א קטט, א.
 (41) קהלת יב, ז. וראה לקו"ת ר"פ האזינו. ובכ"מ.

ד) **והענין** בזה, כפי שמבאר אדמו"ר מהר"ש (בעל ההילולא די"ג תשרי) במאמריו⁴², שענין המצוות (והפכם) בשרשן, יובן ממ"ש³¹ והחיות נושאות את הכסא, שאע"פ שחיות קאי על המלאכים, ומלאכים הכי עליונים, אעפ"כ, ה"ה רק נושאות את הכסא, בדוגמת חי' למטה שנושאת כסא שעליו יושב האדם, שנושא הוא גם מלשון משא, שזה מורה על ריחוק הערך שביניהם, עד שזהו אצלו ענין של משא בעלמא⁴³, ועד"ז בנוגע למלאכים, שאומרים קדוש (ועד שאומרים קדוש קדוש קדוש⁴⁴, ג"פ), פי' שהוא מובדל ומרומם מהשגתם כו', עד שאפילו ענין הכסא כמו משא יחשב להם. דהנה, כסא קאי על מדת המלכות [בדוגמת ענין הכסא למטה (שנשתלשל מענין הכסא שלמעלה, כמו כל הענינים שלמטה שנשתלשלו מהן⁴⁵)], שעז"נ⁴⁶ רק הכסא אגדל ממך, אפילו מהמשנה למלך שבלעדו לא ירים איש את ידו ואת רגלו⁴⁷, והיינו, שענין המלכות בשלימותו ובפנימיותו מתבטא בענין הכסא, כי, המלכות היא מקור ושורש לכל סדר ההשתלשלות [ועד שאפילו כפי שהוא לפני הצמצום, הנה התחלת ההשפעה לחוץ מענין העצמות הו"ע המלכות], וכיון שלא זהו עיקר האלקות לברוא עולמות⁴⁸ [ולכן כשיש צורך (מצד כמה ענינים) לפעול חידוש המלכות מלכתחילה, צריך להמשיך זאת מבחי' הפנימיות דעצמות ומהות כו', כמבואר בארוכה בדרושי תק"ש ע"פ כוונת הבעש"ט⁴⁹], הרי זה נקרא בשם כסא, כמבואר בתו"א בתחלתו שע"י הכסא נמשך האדם ונשפל למטה, כפי שניכר ביחוד בראשו ואברי גופו כו'. ונקרא כסא גם מלשון כיסוי (מכוסה) והעלם כו'⁵⁰. ונמצא, שאפילו ספירת המלכות היא באופן שבערך זה אומרים מלאכים קדוש, ועד שהחיות נושאות את הכסא, שמצד ריחוק הערך שלהם לספירת המלכות (כסא) שהיא למעלה מהשגתם, הרי זה נחשב אצלם כמו משא. וזהו גם מה שעבודת המלאכים היא כמו העבד שחוטב עצים [ע"ד הלשון המובא בלקו"ת⁵¹]: "כמו אלו נצטווה לחטוב עצים עד"מ", אלא שבפועל הציווי לבנ"י הוא לא לחטוב

42) ד"ה כי ביום הזה כו' בסוכות תשבו תרכ"ז (סה"מ תרכ"ו ס"ע רסט ואילך (נדפס גם באוה"ת דרושים ליוהכ"פ ע' א'תקעג ואילך. ובלי ההגהות וכו' — במאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א ע' מ ואילך).
43) בסה"מ שם: "כמו משא האדם הרוכב על הסוס".
44) ישע"י ו, ג. חולין צא, ב.
45) ראה תניא רפ"ג.
46) מקץ מא, מ.

עצים, אלא לקיים תורה ומצוות], שרחוק מהאדון כו', שאין לו מושג כלל בענין האדון והמלך, ועד שאומר קדוש קדוש קדוש.

והנה מלבד הכסא (שעליו נאמר והחיות נושאות את הכסא) ישנו גם האדם היושב על הכסא, כמ"ש⁵² ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה. ומזה מובן, שאם אפילו בנוגע לכסא הרי זה אצלם באופן דנושאות את הכסא, הרי הענין דנושאות (ריחוק הערך כו') הוא עאכו"כ בערך האדם היושב על הכסא עליו מלמעלה.

ה) **אמנם** כל זה הוא בנוגע למלאכים (חיות). משא"כ בנוגע לבנ"י, הנה עליהם נאמר⁵³ אדם אתם, אתם קרויין אדם⁵⁴, על שם אדמה לעליון⁵⁵, והיינו, שהחילוקים דרמ"ח אברים ושס"ה גידים שיש באדם למטה, נשתלשלו מהן⁵⁶, מכמו שהוא באדם העליון⁵⁶, והממוצע בזה היא התורה (שהרי אסתכל באורייתא וברא עלמא⁵⁷, כולל גם עולם קטן זה האדם⁵⁸), כמ"ש⁵⁹ זאת התורה אדם, שיש בה רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה⁶⁰, ולכן יש גם באדם רמ"ח אברים ושס"ה גידים⁶¹. ולכן נאמר על בנ"י שהם אדמה לעליון, ועליהם נאמר אין מלך בלא עם⁶², דהן אמת שעם הוא מלשון עוממות⁶³, הרי ביחד עם זה צריך שיהי' להם איזה ערך אל המלך, וכידוע הדוגמא מענין המלכות למטה אצל מלך בשר ודם, ששייך דוקא על אנשים, משא"כ על בהמות וחיות, ומזה מובן גם בנמשל, שענין המלכות אינו שייך אפילו בנוגע לחיות כפי שהם בתכלית השלימות⁶⁴, כי אם על בנ"י דוקא.

ועוד זאת, שההמשכה לבנ"י היא מבחי' שלמעלה (לא רק מהכסא אלא) גם מאדם העליון שעל הכסא, שזהו מ"ש⁶⁵ ואתא מרבבות

99. ועוד.
60) לכאורה הכוונה שמה מובן "ענין המצוות .. בשרשן" — כפי שהם באדם העליון שלמעלה מהכסא שנושאות החיות (המור"ז).
61) ראה זח"א קע, ב. לקו"ת ויקרא ג, א.
62) בחיי וישב לח, ל. שם ר"פ בלק. עמק המלך שער א (שער שעשועי המלך) רפ"א.
תניא שעהיוה"א רפ"ז (פא, ב). ועוד.
63) שעהיוה"א שם.
64) ראה גם סה"מ תר"ס ע' ח. ע' יז.
65) ברכה לג, ב.
52) יחזקאל א, כו.
53) שם לד, לא.
54) יבמות סא, א.
55) עשרה מאמרות (לרמ"ע מפאנו) מאמר אם כל חי ח"ב סל"ג. של"ה ג, א. כ, ב. שא, ב. ובכ"מ.
56) ראה תקו"ז ת"ל (עד, סע"א). תניא רפכ"ג.
57) זח"ב קסא, סע"א ואילך.
58) ראה תנחומא פקודי ג. תקו"ז תס"ט (ק, ב. קא, א).
59) חוקת יט, יד. וראה זח"ב קיז, ריש ע"ב. ח"ג כט, ב. וראה גם סה"מ תש"א ע'